

פרק ח'

חינוך מיוחד

יחידה 23 | בית של תורה וחסד

חגית כהן | סגנית מנהלת ביי"ס 'סיני' רמלה
דסי גלבר | רכזת חינוך חברתי-ערכי בבי"ס 'סיני' רמלה

בית של תורה וחסד

חגית כהן, סגנית מנהלת ביי"ס 'סיני' רמלה
דסי גלבר, רכזת חינוך חברתי-ערכי ביי"ס 'סיני' רמלה

קהל היעד

תלמידי החינוך המיוחד

מהלך הפעילות

פעילות זו כוללת שלושה חלקים. לכל חלק נספחים נלווים.
חלק ראשון: בית של תורה וחסד
חלק שני: "ותורת חסד על לשונה"
חלק שלישי: המטבח של הרבנית קאפח - מטבח שכולו חסד

רציונל

דמותו הגדולה של הרב יוסף קאפח ודמותה המופלאה של הרבנית ברכה קאפח באות לידי ביטוי בלימוד התורה שלהם, בצניעותם, בדאגתם לאחר ובמעשי החסד הרבים שעשו. בפעילות זו הושם הדגש על סיפורים מחיי היום יום של הרב והרבנית, שמהם אפשר ללמוד על דרכם המיוחדת להרבות תורה וחסד. בכל אחד מהסיפורים והפעילויות הללו יוכלו המשתתפים להזדהות עם דמותם הערכית-תורנית של הרב והרבנית, אשר התמודדו עם דילמות ואתגרים המוכרים להם בצורה כזו או אחרת מחייהם כיום.

מטרות

1. התלמידים ילמדו על אודות הליכות ביתם של הרב יוסף והרבנית ברכה קאפח לאור סיפורים.
2. התלמידים יכירו את דמותו של הרב קאפח - גדלותו בתורה, ענוותנותו ויחסו המכבד לכל אדם.
3. התלמידים ייחשפו לדמותה של הרבנית קאפח - מפעלי החסד הרבים שהקימה, דאגתה לאחר לצד בניית משפחה ודאגה לצורכי הבית.
4. התלמידים יפנימו ערכי חסד ונתינה, כבוד, ענווה ואהבת תורה תוך פיתוח מיומנויות של כישורי חיים.

עזרים

ברקו ומחשב

נספח 1: אנשי חסד

נספח 2: תמונות הרב יוסף והרבנית ברכה קאפח זצ"ל

נספח 3: כרטיסיות "חלונות מספרים"

נספח 4: כותרות לסיפורים

נספח 5: דף משימה אישית, כמספר המשתתפים

מהלך הפעילות

חלק ראשון: בית של תורה וחסד

שלב א במליאה

המורה יקרין בפני התלמידים היגדים על אודות אנשי החסד - הרב והרבנית קאפח (נספח 1).

שאלות לדיון

1. מה משותף לשני בני הזוג?

2. מה המיוחד בדמותו של הרב?

3. מה המיוחד בדמותה של הרבנית?

4. מי, לדעתכם, הזוג המיוחד הזה?

• המורה יקרין בפני התלמידים את תמונותיהם של הרב והרבנית קאפח (נספח 2).

שלב ב קבוצתי

• המורה יחלק את המשתתפים לארבע קבוצות.

• המורה יתלה על לוח הכיתה את כרטיסיות "חלונות מספרים" (נספח 3), שבהן סיפורים הממחישים את הליכותיהם של הרב והרבנית. המורה יבקש מכל קבוצה לבחור סיפור אחד שנגע ללבם באופן מיוחד.

• המורה יתלה על הלוח רשימת תכונות (נספח 4).

• המורה יבקש מכל קבוצה לקרוא שוב את הסיפור ולחפש תכונות העולות מן הסיפור שבידיה.

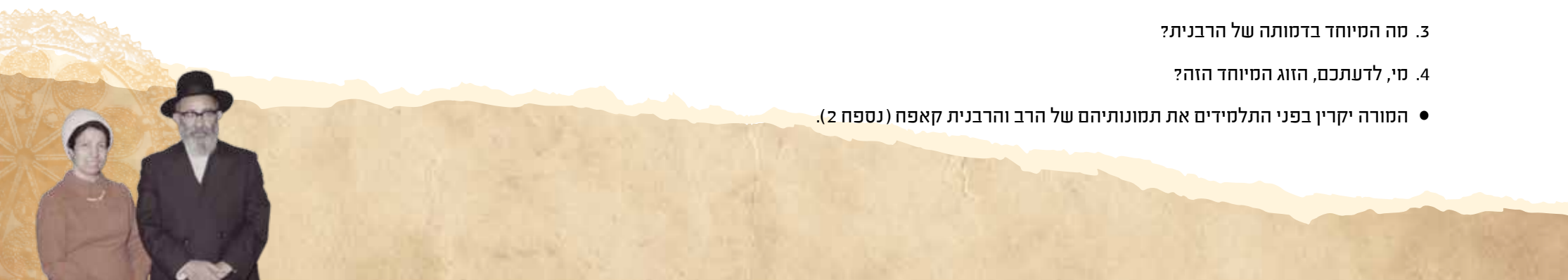
• המורה יבקש מכל קבוצה להציג בפני המליאה את הסיפור שבחרו ואת התכונות העולות ממנו. כמו כן, יבקש המורה לתלות את הכרטיסייה במקום המתאים לה לפי תוכן הסיפור - מתחת לתמונה של הרב או של הרבנית.

למנחה: אפשר לבקש מהתלמידים להמחזי את הסיפור.

שלב ג אישי

• המורה יחלק לכל תלמיד דף משימה אישית (נספח 5) ויבקש לבצע את המשימה.

למורה: מומלץ לתת לתלמידים מאגר מילים שיסייעו להם בכתיבתם: ענווה, צניעות, לימוד תורה, כבוד לאחר, דאגה לאחר, חסד, אהבה, שמחה, סבלנות, עשייה, קיום מצוות ועוד.

חלק שני: "ותורת חסד על לשונה" (משלי לא, כו)

עזרים

נספח 2: תמונות הרב יוסף והרבנית ברכה קאפח זצ"ל

נספח 6: כרטיסי משימה אישית (א-ב) - מתנדבים בעמותת חסד, כמספר המשתתפים

נספח 7: מצרכי מזון, כמספר המשתתפים

נספח 8: כרטיס ברכה, כמספר המשתתפים

מהלך הפעילות

שלב א - במליאה

המורה יספר לתלמידים על אנשי החסד: הרב יוסף והרבנית ברכה קאפח זצ"ל.

למורה: מומלץ להראות את תמונותיהם של הרב והרבנית (נספח 2)

עוד כשהייתה ילדה בתימן חילקה הרבנית ברכה קאפח מזון למשפחות נזקקות לפני שבת, יחד עם אמה.

כשעלתה לארץ ישראל יחד עם משפחתה הקימה מפעלי גמילות חסדים רבים:

- פרויקט "קמחא דפסחא" שבמסגרתו חולקו לנזקקים מצרכי מזון לחג הפסח, כגון מצות ויין, בעזרת תורמים ומתנדבים במשך שנים
- חלוקת סלי מזון למשפחות נזקקות לקראת שבת
- השאלת שמלות כלה לכלות וארגון חתונות לזוגות חסרי אמצעים
- ניהול מחסן בגדים לנזקקים
- הפעלת קייטנת קיץ לילדים, שבה יכלו להשתתף גם ילדים ממשפחות מעוטות יכולת
- העברת שיעורי פרשת שבוע בשכונתה ובבתי אבות בירושלים
- טיפול בקשישים - הרבנית הביאה להם אוכל חם, כיבסה עבורם וניקתה את ביתם

שאלות לדיון

1. דמיינו שאתם עוזרים בעמותת החסד "חסד וברכה" על שם הרבנית ברכה קאפח זצ"ל. אילו מוצרים תכניסו לסל מזון לזוג אנשים מבוגרים?

2. אילו מוצרים תכניסו לסל מזון המיועד לזוג עם ארבעה ילדים?

למורה: מומלץ לערוך רשימה של מוצרים על הלוח.

שלב ב - אישי

המורה יחלק לכל תלמיד דף משימה אישית - מתנדבים בעמותת חסד (נספח 6), ויבקש לבצע את המשימה.

שלב ג - קבוצתי

המורה יבקש מהמשתתפים לשתף את המליאה בברכות שרשמו למשפחות.

שאלות לדיון

1. מדוע בחרתם דווקא בברכה זו?

2. העלו רעיונות בכיתה לתרומה לקהילת בית הספר.

רעיונות למורה

גמ"ח כיפות, גמ"ח עפרונות, פתק משמח לכל תלמיד לכבוד ראש חודש, ניקיון המרחב הבית ספרי פעם בשבועיים...

להכין עם כל תלמידי הכיתה סל מזון למסירה למשפחה נזקקת המתגוררת בעיר מגוריהם. זכרו שמתן בסתר הוא מן המעלות המשובחות של הצדקה.

חלק שלישי: המטבח של הרבנית קאפח - מטבח שכולו חסד

עזרים

נספח 9: מבשלים חסד, דף משימה קבוצתית

נספח 10: מתכונים, כמספר הקבוצות

נספח 11: כרטיס ברכה, כמספר הקבוצות

מהלך הפעילות

שלב א - במליאה

המורה יספר לתלמידים על אשת החסד הרבנית ברכה קאפח.

עוד כשהייתה ילדה בתימן חילקה הרבנית ברכה קאפח מזון למשפחות נזקקות לפני שבת, יחד עם אמה.

כשעלתה לארץ ישראל יחד עם משפחתה הקימה מפעלי גמילות חסדים רבים:

- פרויקט "קמחא דפסחא" שבמסגרתו חולקו לנזקקים מצרכי מזון לחג הפסח, כגון מצות ויין, בעזרת תורמים ומתנדבים במשך שנים
- חלוקת סלי מזון למשפחות נזקקות לקראת שבת
- השאלת שמלות כלה לכלות וארגון חתונות לזוגות חסרי אמצעים
- ניהול מחסן בגדים לנזקקים
- הפעלת קייטנת קיץ לילדים, שבה יכלו להשתתף גם ילדים ממשפחות מעוטות יכולת
- העברת שיעורי פרשת שבוע בשכונתה ובבתי אבות בירושלים
- טיפול בקשישים - הרבנית הביאה להם אוכל חם, כיבסה עבורם וניקתה את ביתם

הרבנית ברכה קאפח הייתה אישה חרוצה מאוד; היא קמה מוקדם בבוקר, לא נחה במהלך היום, וחיפשה תמיד במה עוד היא יכולה לתרום ולתת.

למורה: מומלץ לספר את סיפורה של הרבנית באמצעות הספר "מעשים של ברכה" מאת עדי דוד.

שאלה לדיון

1. מה, לדעתכם, מיוחד בדמותה של הרבנית ברכה קאפח זצ"ל?

המורה יסביר שלזכרה של הרבנית ברכה קאפח זצ"ל נכין לקראת שבת מטעמים ונעניק באהבה לאחרים.

שלב ב - קבוצתי

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות בנות 3-4 משתתפים, ייתן לכל קבוצה דף משימה קבוצתי - מבשלים חסד (נספח 7), דף תכנון (נספח 8) וכרטיס ברכה (נספח 9) ויבקש לבצע את המשימה.

שלב ג - במליאה

שאלות לדיון ולסיכום

1. כיצד הרגשתם בעבודה הקבוצתית?

2. אילו תגובות קיבלתם למאכלים שהכנתם וחילקתם?

3. כשאתם שומעים את המילה "תרומה" לאחר פעילות זו, אילו מחשבות, תובנות וחווייות היא מעוררת אצלכם?

אנשי חסד

זוג מיוחד במינו עלה מתימן בגיל צעיר.
היו אלו רב ורבנית שארו בבית צנוע בירושלים.
הם התפללו בבית כנסת צנוע.
גידלו משפחה לתפארת.
הרב היה גדול בתורה ודאג שידעו את ההלכה.
הרבנית דאגה לכל צורכי הבית, וביתה היה מפעל צדקה וחסד מיוחד במינו.
הם היו אנשים חרוצים וקמו מוקדם בבוקר כדי להספיק לעשות רצון אביהם שבשמים.
הם דאגו לאנשים רבים באהבה רבה.
הם לא ביקשו כבוד לעצמם, אך שניהם זכו בפרס ישראל על מעשיהם.
הם אהבו מאוד את ארץ ישראל ומדינת ישראל.

תמונות הרב והרבנית

הרבנית ברכה קאפח זצ"ל

צילום: חגית צחי

הרב יוסף קאפח זצ"ל

צילום: ברשות מכון משה

"חלונות מספרים"

מי שצלצל לבית הרב קאפח ידע שהרב יענה לטלפון, שאפשר לשאול אותו על כל דבר והוא יענה בסבלנות על כל שאלה.

הרב לימד נער ממשפחה ענייה לקרוא בתורה ולהניח תפילין, בשעה שהגיע למצוות הרב לימד אותו בסבלנות ובאהבה רבה והקדיש לו את כל הזמן הדרוש.

מי ששלח שאלה כתובה לרב, קיבל בחזרה את מכתבו והתשובה צמודה לשאלה. הרב דאג למחוק את כל כינויי הכבוד שהעניקו לו, כולל המילה "רב".

הרב היה דייקן מאוד, ובכל יום יצא מביתו באותה שעה. הוא יצא בשעה מוקדמת, הגיע לבית המדרש וישב ללמוד תורה ברציפות עד לשעה מאוחרת בלילה.

הרבנית נהגה לקום מוקדם מאוד בבוקר. הייתה מבשלת ואופה, כך שאחרי שהילדים יצאו מהבית בבוקר יכלה להתפנות ולעשות מעשי חסד.

הרבנית הקימה מפעל לרקמה וכך פרנסה לא רק את משפחתה, אלא סייעה למשפחות נוספות להתפרנס.

הרב הקפיד שלא להתפרנס מתורה ושאנשים אחרים לא ידאגו לו. כל ימיו גם למד תורה וגם עבד, בתחילה כצורף זהב וכסף ולאחר מכן כסופר סת"ם וכדיין.

כשהרב התקשר למישהו בטלפון נהג לומר: "מדבר קאפח מירושלים"

הרבנית טיפלה שנים רבות בקשישים. היא הביאה להן אוכל חם, כיבסה עבורם, ניקתה את בתיהם ושימחה אותם.

במשך שנים חילקה הרבנית מצרכי מזון לאנשים נזקקים לקראת שבת וחגי ישראל.

הרבנית שיתפה
את בני משפחתה
ואנשים שהגיעו
לביתה במעשי חסד.
בין השאר היא פנתה
אליהם וביקשה
להעביר סלי מזון
למשפחות נזקקות.

הרבנית הפעילה
בכל קיץ קייטנה
לילדים שבה יכלו
להשתתף גם
ילדים ממשפחות
מעוטות יכולת.

הרבנית למדה
בספריו של בעלה
הרב קאפח. היא
הייתה אומרת:
"הוא כותב
ספרים, ואני עושה
את מה שכתוב".

כשאמרו לרבנית
מילה טובה על
מעשי החסד
שעשתה, היא
תמיד אמרה
שהכול מאת ה'.

הרבנית דאגה
לחתן זוגות שלא
היה להם כסף. היא
דאגה לשמלת כלה,
לחליפה לחתן,
לאוכל, למנגנים,
לצלם ולמקום.

**מלווה
נאמנה**

**צנוע
ועניו**

**סבלני
ומכבד**

**דייקן
וחרוץ**

**אומל
חסד**

**מתפרנס
מעבודתו**

**אומלת
חסד**

חרוצה

**מפרנסת
ודואגת
לאחרים**

יזמית

**צנועה
ואשת
תורה**

**משתפת
אחרים
במעשי
החסד**

דף משימה אישית

בית הרב יוסף והרבנית ברכה קאפח

הבית ברחוב לוד
צילום: צופית צחי

הביטו בביתם של הרב יוסף והרבנית ברכה קאפח זצ"ל.
לאור מה שלמדת עליהם ולאור הסיפורים ששמעת, כתוב:

1. מה מיוחד בו?
2. אילו תכונות ומידות טובות נהגו בו?
3. מה היה אפשר למצוא בו בכל עת?
4. לו היית בא לבקר, מה היית רואה? את מי היית פוגש?

בעקבות הלימוד על הרב יוסף והרבנית ברכה קאפח
זצ"ל אני לוקח על עצמי להתחזק ב:

כרטיסי משימה אישית

מתנדבים בעמותת חסד

ב.

הנך עוזר בעמותת "חסד וברכה" על שם הרבנית ברכה קאפח זצ"ל. עליך להכין סל מזון למשפחה בת 6 נפשות (הורים וארבעה ילדים). אילו מוצרים תבחר לשים בקרטון?

- א. אזור תמונות של מוצרים מתאימים.
- ב. הדבק את המוצרים בתוך תמונת הקרטון.
- ג. הוסף תמונות של מצרכי מזון שאתה חושב שחסרים.

א.

הנך עוזר בעמותת "חסד וברכה" על שם הרבנית ברכה קאפח זצ"ל. עליך להכין סל מזון לזוג אנשים מבוגרים. אילו מוצרים תשים בקרטון?

- א. אזור תמונות של מוצרים מתאימים.
- ב. הדבק את המוצרים בתוך תמונת הקרטון.
- ג. הוסף תמונות של מצרכי מזון שאתה חושב שחסרים.

מצרכי מזון

נספח 8

כרטיס ברכה

לאחר שמילאת את ארגזי המזון כתוב ברכה בכרטיס שאותו תצרף למשפחה שתקבל את המזון.

סל זה מוענק לזכר אשת החסד
הרבנית ברכה קאפח זצ"ל

מתכונים

מבשלים ומעניקים באהבה לזכור הרבנית ברכה קאפח זצ"ל

סלט פירות | 8 מנות

מצרכים: תפוז

- אשכול ענבים
- בננה
- תפוח
- 4 תותי שדה
- כוס מיץ תפוזים
- אגוזי מלך
- אפשר להוסיף מפרות העונה
- כלים חד פעמיים עם מכסה

אופן ההכנה:

1. מקלפים את התפוז והבננה.
2. חותכים את הפירות לקוביות קטנות.
3. שמים את הפירות בקערה ומערבבים.
4. מחלקים את הסלט לכלים.
5. שופכים מעל מיץ תפוזים.
6. קוצצים את אגוזי המלך ומפזרים מעל.
7. מעניקים באהבה!!!

מבשלים ומעניקים באהבה לזכור הרבנית ברכה קאפח זצ"ל

כדורי שוקולד ללא אפייה | 30 כדורים

מצרכים: 200 גרם ביסקוויטים

- 10 כפות סוכר
- 5 כפות קקאו
- 7 כפות מים
- 1 כפית תמצית וניל
- 100 גרם מרגרינה
- קוקוס טחון או סוכריות צבעוניות קטנטנות לקישוט

אופן ההכנה:

1. מפוררים את הביסקוויטים: שמים אותם בשקיק פלסטיק או נייר, סוגרים ודופקים בכתיש עץ או במערוך עד שהפירורים דומים לאורז.
2. שמים את הפירורים בקערה ומוסיפים סוכר וקקאו. מערבבים היטב. מוסיפים מים, וניל ומרגרינה ובוחשים היטב.
3. לוקחים כפיות מלאות מהתערובת ויוצרים כדורים קטנים בכפות הידיים.
4. שמים קוקוס בצלחת אחת וסוכריות צבעוניות לקישוט בצלחות נוספות.
5. מגללים חלק מהכדורים בקוקוס וחלק בסוכריות הצבעוניות.
6. שמים בגביעוני נייר ומסדרים על מגש או בקופסת ממתקים ריקה.
7. מעניקים באהבה!!!

כרטיס ברכה

כרטיס ברכה

מעניקים באהבה לזכר אשת החסד
הרבנית ברכה קאפח זצ"ל

מבשלים ומעניקים באהבה לזכר הרבנית ברכה קאפח זצ"ל

חלות | 12 חלות

מצרכים: 4 כפות שמרים יבשים

6 כוסות מים פושרים

14 כפות סוכר

2 קילו קמח - בהתאם לכמות הקמח יש לערוך הפרשת חלה!!!

2 כפות מלח

כוס שמן

תבנית גדולה

נייר אפיה

אופן ההכנה:

1. שמים בקערה את השמרים, 2 כפות סוכר ו-6 כוסות מים פושרים עד לתסיסה.
2. מנפים את הקמח.
3. מוסיפים לקמח 12 כפות סוכר, 2 כפות מלח ואת התסיסה של השמרים.
4. לשים היטב עד לקבלת בצק רך.
5. מוסיפים לבצק כוס שמן ולשים.
6. מכסים את הבצק ומחכים כשעה עד שיתפח.
7. מרפדים תבנית בנייר אפיה.
8. לאחר שהבצק תפח לשים אותו ומחלקים אותו ל-12 כדורים.
9. מכל כדור קולעים חלה, מניחים בתבנית ומחכים לתפיחה כחצי שעה.
10. אופים את החלות בחום של 200.
11. כשהחלות אפויotes מוציאים אותן מהתנור ומקררים.
12. אורזים את החלות בצלופנים.
13. מעניקים באהבה!!!

